

“Praat voor je gaat. Tijdige zorg voor het levenseinde”

Panal vzw
KWB Baal
15 februari 2016

Panal vzw

1

Praten over je levenseinde...

- “Dat is voor later, ik wil daar nu nog niet aan denken”
- “Ik ben nog gezond en in de bloei van mijn leven”
- Zoals mijn vader heeft afgezien, dat wil ik niet meemaken”
- “Wat als ik in een coma terecht kom?”
- ...

Panal vzw

2

Inhoud van deze avond:

- Vroegtijdige zorgplanning
- Wilsverklaring
- Euthanasie
- Palliatieve sedatie
- Palliatieve zorg
- Werking van Panal vzw

Panal vzw

3

Vroegtijdige zorgplanning

“Nadenken, spreken, soms beslissen over welke zorg je wil als je ziek wordt of als je ziekte ernstiger wordt”

Panal vzw

4

Vroegtijdige zorgplanning

- Is een proces van dialoog
- Is niet één gesprek
- Is bespreken van keuzes, wensen, grenzen, mogelijkheden,...over toekomstige zorgdoelen
- En dit (eventueel) op papier zetten

Panal vzw

5

Doel: “zorg op maat”

- Voor die patiënt
- Op die leeftijd
- In die fase van de ziekte
- Met dat (al geleefde) leven
- ...

Panal vzw

6

Waarom?

- De patiënt heeft het recht om mee te beslissen
- Helpend voor de familie/de naasten wanneer zij weten wat iemand zou gewild hebben
- Kan gevoel van verbondenheid geven

Panal vzw

7

Wet betreffende de rechten van de patiënt (2002)

- Recht op kwaliteitsvolle hulpverlening
- Recht op informatie over de gezondheidstoestand
- Recht op toestemming en weigering
- Recht op goede zorg en palliatieve zorg

Panal vzw

8

Wie kan betrokken zijn?

- De patiënt
- De familie/de naasten/de omgeving
- De huisarts
- De andere betrokken hulpverleners
- Samen => zoeken => afwegen

Panal vzw

9

Wanneer?

- Op elk moment op vraag van de patiënt
- Specifieke aanleidingen:
 - het krijgen van een ernstige diagnose
 - een acute achteruitgang van een ziekte
 - een opname in een wzc of ziekenhuis
 - de start van palliatieve zorg

Panal vzw

10

Welke mogelijke keuzes?

- Curatief of levensverlengend handelen:
 - al dan niet behandelen
- Symptoomcontrole en palliatief handelen:
 - pijn- en symptoomcontrole
 - palliatieve sedatie
- Levensbeëindiging:
 - euthanasie

Panal vzw

11

Wat is mogelijk?

- Een vertegenwoordiger aanduiden
- Een negatieve wilsverklaring opstellen
- Een wilsverklaring inzake euthanasie bij onomkeerbaar coma opstellen

Panal vzw

12

Wat is mogelijk?

- Verklaring orgaandonatie opstellen
- Verklaring wijze van teraardebestelling opstellen
- Document betreffende het lichaam schenken aan de wetenschap opstellen

Panal vzw

13

Een wettelijk vertegenwoordiger aanduiden

- Een familielid, een vriend
- De vertegenwoordiger spreekt in naam van de patiënt als deze dat niet meer kan (wilsonbekwaam)
- Artsen moeten rekening houden met een benoemde vertegenwoordiger

Panal vzw

14

Een vertrouwenspersoon

- Staat de wilsbekwame patiënt bij
- Spreekt niet in naam van de patiënt
- Kan geen beslissingen nemen in naam van de patiënt
- Arts en verzorgend team kunnen niet optreden als vertrouwenspersoon

Panal vzw

15

Een wilsverklaring opstellen

- Zolang je als patiënt helder kan denken en beslissen, kan je zeggen of je een behandeling aanvaardt of niet
- Als je je wil niet meer kan uiten, kan je bepaalde tussenkomsten weigeren via een wilsverklaring: negatieve wilsverklaring
- Een behandeling eisen kan niet!

Panal vzw

16

Een wilsverklaring opstellen

Negatieve wilsverklaring:

- weigeren van specifieke behandelingen
- wettelijk bindend

Positieve wilsverklaring:

- aangeven van zorgdoel, wensen
- verzoek om euthanasie
- wettelijk niet bindend

Panal vzw

17

Een wilsverklaring opstellen

- Elke patiënt heeft recht op de best mogelijke zorg, ook als je een behandeling weigert, ook als je geen documenten invult.
- Communicatie met de behandelende arts en het zorgende team is belangrijk!

Panal vzw

18

Wet op euthanasie (2002)

“Het opzettelijk levensbeëindigend handelen door een andere (= de arts) dan de betrokkene (=de patiënt), op diens (= de patiënt) verzoek”

Panal vzw

Wet op euthanasie

- De patiënt stelt de vraag naar euthanasie
- De arts voert de euthanasie uit
- De arts is niet verplicht!

Panal vzw

Wet op euthanasie

- Actueel verzoek tot euthanasie
- Wilsverklaring inzake euthanasie bij onomkeerbaar coma

Panal vzw

Actueel verzoek tot euthanasie

- De patiënt is meerderjarig
- Hij is handelingsbekwaam en bewust
- De vraag is vrijwillig, weloverwogen en herhaald

Panal vzw

22

Actueel verzoek tot euthanasie

“De patiënt is in een medisch uitzichtloze toestand van aanhoudend fysiek en/of psychisch lijden dat niet gelenigd kan worden en dat het gevolg is van een ernstige en ongeneeslijke, door ziekte of ongeval veroorzaakte aandoening”

Panal vzw

Actueel verzoek

- Het verzoek moet door de patiënt opgeschreven worden (“kladblaadje”)
- Het document wordt gedateerd en getekend
- Als de patiënt niet zelf kan schrijven, kan hij een meerderjarige derde (die geen materiaal belang heeft bij het overlijden) aanduiden om het verzoek op schrift te stellen, in het bijzijn van de arts

Panal vzw

Actueel verzoek

- Er moet door de arts een andere (tweede) arts geraadpleegd worden
- Indien de patiënt “kennelijk niet binnen afzienbare tijd zal overlijden”: raadpleging van een derde arts en een maand wachttijd
- De arts moet het verzoek met het verplegend team bespreken

Panal vzw

Actueel verzoek

- Palliatieve (terminale) patiënt
- Verzoek naar euthanasie “nu”
- Geen specifiek document nodig
- Wel neerschrijven op papier
- Bespreken met arts

Panal vzw

Wilsverklaring inzake euthanasie

- Meerderjarige persoon
- Verzoek op voorhand
- **Enkel geldig bij een onomkeerbaar coma!**
- Vooraf ingevuld document
- In aanwezigheid van twee meerderjarige getuigen waarvan één geen materieel belang heeft bij het overlijden

Panal vzw

Wilsverklaring inzake euthanasie

- Rol van getuigen: enkel bevestigen dat betrokkenen wilsbekwaam is en de wilsverklaring vrijwillig heeft opgemaakt
- Vertrouwenspersoon: facultatief
- Dit document is 5 jaar geldig en kan herbevestigd worden

Panal vzw

Palliatieve sedatie

- Medicatie toedienen om het bewustzijn van een (terminale) patiënt zoveel als nodig te verlagen
- De patiënt in een slaaptoestand brengen

Panal vzw

Palliatieve sedatie

- Doel: één of meerdere “hardnekkige en lastige” symptomen onder controle krijgen vb onrust, pijn, kortademigheid,...of het laatste stuk van het leven niet willen meemaken
- Via een “spuitaandrijver”
- Tijdelijk of definitief

Panal vzw

Verschil tussen:

Palliatieve sedatie

- Intentie: symptoombestrijding
- Handeling: zoveel medicatie (dormicum) als nodig om het symptoom onder controle te krijgen
- Resultaat: soms levensverkorting

Euthanasie

- Intentie: levensbeëindiging
- Handeling: zoveel medicatie (dodelijk middel) als nodig om het leven te beëindigen
- Resultaat: levensbeëindiging

Panal vzw

Palliatieve zorg

- Afgeleid van “Palliare” (Latijn)
- Betekenis: verzachten, een mantel omdoen, ommantelen, omringen, beschermen,...

Panal vzw

Wet op palliatieve zorg (2002)

- “Elke patiënt heeft recht op palliatieve zorg bij de begeleiding van het levenseinde”
- “...dit soort zorg (moet) voor alle ongeneeslijk zieke patiënten even toegankelijk zijn, binnen het geheel van het zorgaanbod...”

Panal vzw

33

Palliatieve zorg

- Patiënt met levensbedreigende ziekte
- Bevorderen van levenskwaliteit
- Vermijden en bestrijden van lijden
- Vroegtijdig herkennen van lichamelijke, psychische, sociale en spirituele noden

Panal vzw

34

De lichamelijke dimensie

- Goede pijncontrole
- “Pijn is wat de patiënt zegt dat het is en treedt op wanneer hij zegt dat het optreedt” (Mc Cafferay)

Panal vzw

35

De lichamelijke dimensie

- Hinderlijke symptomen zo efficiënt mogelijk behandelen
- Dit is soms een zoektocht
- Aangepaste hulpmiddelen inschakelen.
- Zorg op maat van de patiënt (voeding, rusten, zorg,...)

Panal vzw

36

De emotionele dimensie

- Een ongeneeslijke ziekte kan veel en hevige emoties teweegbrengen
- Je kan nood hebben aan een klankbord, bv. iemand die luistert zonder te oordelen

Panal vzw

37

De sociale dimensie

- Vanaf het ziek worden veranderen er dingen
- Ziek zijn heeft een invloed op iedereen
- Relaties kunnen veranderen...
- Taken en rollen herverdelen

Panal vzw

38

De spirituele dimensie

- Zinvragen komen vaak aan bod
- Soms nood aan het opmaken van een levensbalans, het vertellen van een levensverhaal
- Symbolen en rituelen kunnen troosten en steunen

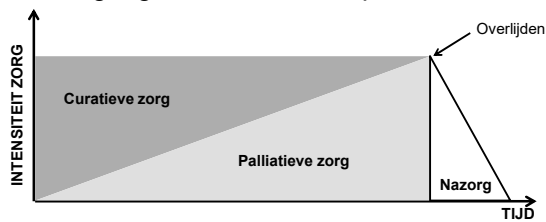
Panal vzw

39

Palliatieve zorg

- Niet enkel voor patiënten met kanker, ook voor mensen met een andere ziekte in de eindfase
- De overgang van alles doen en behoudt van functies naar comfortzorg
- Terminale zorg: tijdens stervensfase

- Overgang van curatie naar palliatie.

- De arts bepaalt of iemand palliatief is.

Panal vzw

- Ondersteuning en optimale uitbouw van palliatieve zorg in arrondissement Leuven
- Twee structuren: netwerk en MBE (Multidisciplinaire begeleidingsequipe)

Werkingsgebied

Palliatief Netwerk Arrondissement Leuven

Aarschot Begijnendijk Bekkevoort Bertern Bierbeek Boortmeerbeek Boutersem Diest Geetbets Glabbek	Haacht Herent Hoegaarden Holsbeek Huldenberg Keerbergen Kortenaken Kortenberg Landen Leuven	Lint Lubbeek Oud-Heverlee Rotselaar Scherpenheuvel- Zichem Tervuren Tielt-Winge Tienen Tremelo Zoutleeuw

Panal vzw

Opdrachten netwerk

- Samenwerking
- Opleiding van hulpverleners en vrijwilligers
- Bevolking sensibiliseren
- Ontwikkelen nieuwe projecten

Panal vzw 44

Taken MBE

- Overleg plegen met en adviseren aan de betrokken hulpverleners bij een palliatieve patiënt thuis over alle aspecten van palliatieve zorg
- Ondersteunen van patiënt en familie

Panal vzw 45

De MBE van Panal vzw

- neemt geen zorg over van de hulpverleners
- werkt als aanvullende dienst thuis of in een thuisvervangende situatie

Panal vzw

46

De MBE van Panal vzw

- is gratis voor de patiënt
- is 24u op 24u beschikbaar voor dringende patiëntsituaties (na contact met de huisarts en de thuisverpleegkundige)

Panal vzw

47

Websites

- www.palliatief.be
- www.panal.be
- www.rws.be
- www.leif.be
- www.delaatstereis.be

Panal vzw

48
